

ET HISTORISK VEISKILLE

I år vil vestens samhold bli satt på prøve. Russlands invasjon 24. februar endret verdenshistorien slik 9. april og 11. september også endret den. Vi vil merke konsekvensene i tiårene fremover.



INE ERIKSEN SØREIDE (H)
Leder av Stortingets utenriks- og forsvarskomite

24. februar 2022 er skrevet inn i historiebøkene som en av de mest rystende datoene i nyere tid. Russland viste tydelig at regimet er totalitært og revisjonistisk. Et regime som er villig til påføre ukrainerne død og lidelser i et voldsomt omfang på grunn av Putins illegitime ønske om å gjenopprette så mye som mulig av den gamle sovjetføringen. Han har aldri akseptert Sovjetunionens oppløsning, og har beskrevet den som en katastrofe og en ydmykelse. Kreml skyr ingen midler i denne krigen, og er villig til å ta stor risiko. Men ukrainernes ubøyelige vilje til å kjempe for landet, friheten og selvstendigheten har bare blitt sterkere jo flere angrep Russland har måletrettet mot sivile og sivil infrastruktur. 24. februar endret verdenshistorien slik 9. april og 11. september også endret den. Vi vil merke konsekvensene i årene og tiårene fremover.

Men vi skal også huske at Russlands krig mot Ukraina begynte allerede i 2014, da Russland annekterte Krim. Så da den fullskala invasjonen kom i februar i fjor, hadde Russlands krig sør-øst i Ukraina allerede pågått i åtte år, kostet over 15.000 mennesker livet og gjort nærmere tre millioner avhengige av humanitær hjelp.

Ved hjelp av vestlige våpen og opplæring har Ukraina mot mange odds så langt lyktes i å stanse, og senere delvis drive tilbake, russiske styrker. Det er ukrainerne som skal ha æren for å ha kjempet en så innbitt kamp at Russland nå i økende grad kommer på defensiven.

PUTINS KRIG

Det er dessverre mye som kan tyde på at 2023 blir et minst like krevende år som 2022.

Russlands brutale og folkerettsstridige krigføring vil fortsette, og krigføringen vil trolig brutaliseres ytterligere i takt med russiske styrkers manglende evne til å lykkes på slagmarken. Ukrainerne vil bli påført enda mer lidelse og død.

Putin har lagt all sin politiske tyngde og prestisje i denne krigen. Det er dermed sannsynlig at det eneste akseptable utfallet i hans øyne vil være russisk seier i et eller annet omfang. Et nederlag, for eksempel et tap av de ulovlig annekterte områdene i Øst-Ukraina, utgjør i Putins øyne en direkte trussel mot hans posisjon. De ulovlig annekterte ukrainske områdene har blitt halmstrået han klammer seg til for å legitimere krigen, og dermed også sin

egen legitimitet til å forbli ved makten. Det er derfor lite sannsynlig at Putin vil avslutte krigen i overskuelig fremtid.

Selv om misnøyen med krigen kanskje øker i Russland, parallelt med økende levekostnader, stadig fallende levestandard og nye mobiliseringsordrer, har den russiske eliten som alltid sikret seg selv økonomisk ved å forsyne seg av fellesskapets midler. For vanlige russere vil derimot kontrasten til levestandarden i vestlige land øke de neste årene.

Krigen må også forstås på bakgrunn av mangelen på demokrati, frihet, rettsstat og velstand internt i Russland. Frie og demokratiske land i Russlands nabolag er en eksistensiell trussel mot regimet, fordi frie og demokratiske land beviser overfor den russiske befolkningen at et annet samfunn er mulig. Et annet samfunn enn det autoritære, undertrykkende regimet som i mer enn 20 år har tviholdt på makten og knust all demokratisk opposisjon. Lykkes Ukraina som et fritt, demokratisk land, vil enda flere vanlige russere se Kremles vanstyre. Det er mye som kan tyde på at Putin vurderer akkurat dette som den største hjemlige trusselen mot sin posisjon.

I 2023 befinner verden seg i en brytnings-tid. Pandemien og krigen har forsterket den globale fattigdommen og mat- og energikrisen. Migrasjonen øker både som følge av dette, og fordi klimaendringene gjør det umulig å finne levebrot mange steder i verden. Energi brukes som våpen av autoritære regimer, og særlig av Russland. Økende energipriser polariserer også debatten i mange land, og denne polariseringen utnyttes igjen av de samme autoritære kreftene til å fremme splittelse og myndighetsforakt i Vesten.

FAGMILITÆRT RÅD

Mot dette bakteppet legger den første forsvarskommisjonen vi har hatt siden



Det eneste akseptable i president Vladimir Putins øyne er en russisk seier. Det er derfor lite sannsynlig at Putin vil avslutte krigen i overskuelig fremtid. (Foto: Shutterstock)

“
Putin har lagt all sin politiske tyngde og prestisje i denne krigen

Sovjetunionens oppløsning fram sin rapport til våren. Få uker senere legger forsvarssjefen fram et nytt fagmilitært råd. Og før sommeren skal totalberedskaps-kommisjonen levere sin rapport. Vi står ved et avgjørende veiskille i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Når regjeringen presenterer en ny langtidsplan, må det tenkes både kortsiktig og langsiktig. Vi må ta de riktige valgene, strukturen må møte et operativt konsept og strukturen må finansieres over tid. En av de dårligst tenkelige løsningene er å vedta en struktur vi ikke har råd til å drifte. Da svekkes den operative evnen svært raskt.

Framover vil vi altså måtte ta krevende og viktige valg for å ivareta vår egen sikkerhet, og for å bidra til NATOs styrke og evne til kollektiv sikkerhet. Disse veivalgene må også ses i sammenheng med Finlands og Sveriges inntreden i NATO. Høyres posisjon er tydelig: Finland og Sverige har innfridd kravene for å bli NATO-medlemmer. Våre to nabolands ønske om å tre inn i alliansen må innfris nå.

HØYRES FORVENTNINGER

Høyre har klare forventninger til regjeringens utenriks- og forsvarspolitikk det kommende året.

Det er avgjørende at arbeidet med å styrke den nasjonale forsvarsevnen vår fortsetter. I 2009-2013, under Stoltenberg-regjeringen, hadde statsbudsjettets andel til forsvarsformål en gjennomsnittlig årlig realnedgang på 0,8%. I Solberg-regjeringens tid, fra 2013-2021, var det en årlig gjennomsnittlig realvekst på 3,7%. I NATO øker nå forventningene om forsvarsbevilgninger også utover to prosent av BNP. I perioden 2014-2021 beveget Norge seg gradvis i retning to-prosentmålet.

Forsvarsbudsjettet økte fra 43 milliarder til 69 milliarder kroner, og vi brukte 2% av BNP i 2020. Nå har BNP-andelen falt til om lag 1,5 prosent, og Norge er et av svært få NATO-land som ikke har en forpliktende plan for å nå to-prosentmålet. Dette er i ferd med å bli en utfordring for Norge i NATO, og våre allierte har klare forventninger til oss som til andre allierte. Høyre forventer at regjeringen legger frem en faglig forankret plan for Stortinget som viser hvordan prosentmålet skal nås, og søker et bredt flertall på tvers av regjeringspartier og opposisjon.

I forbindelse med bestillingen av et nytt fagmilitært råd, har regjeringen bedt forsvarssjefen utrede tre ulike utviklingsretninger for forsvarsbudsjettet. En av



Forsvarsbudsjettets andel av BNP-andelen er falt til om lag 1,5 prosent. Høyre forventer at regjeringen legger frem en faglig forankret plan for Stortinget som viser hvordan prosentmålet skal nås, og søker et bredt flertall på tvers av regjeringspartier og opposisjon. (Foto: Forsvaret)

disse retningene skal ifølge regjeringen innebære et bevilgningsnivå som er lavere enn forutsatt i inneværende langtidsplan. Gitt den kraftig forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen vi befinner oss i, er dette et uhyre spesielt signal fra regjeringen. Det må være åpenbart at forsvarsbudsjettet skal øke ytterligere de neste årene, ikke reduseres. Høyre forventer at regjeringen ikke legger til grunn en økonomisk utviklingsbane for forsvarssektoren som igjen vil bety realnedgang i budsjettene.

Regjeringen har signalisert at den i løpet av den neste tiden vil legge frem en sak for Stortinget som skal omfatte betydelig støtte til Ukraina. Det er bra at regjeringen signaliserer at de ønsker et bredt flertall i Stortinget for dette. Høyre forventer at Norges støtte til Ukraina forsterkes, både politisk, økonomisk, humanitært og ikke minst militært. Den lang-

siktige planen må svare på Ukrainas behov, og bistanden koordineres tett med våre allierte og partnerland i NATO og EU, og med FN-systemet.

ETTERRETNINGSTRUSSELEN

I regjering fremmet Høyre forslag til endringer i straffeloven, straffeprosessloven og politiloven som kriminaliserer samarbeid med fremmed etterretningstjeneste for å utøve påvirkningsvirksomhet mot blant annet valg og demokratiske prosesser i Norge. Forslaget ble sendt på høring i mai 2021. Høringsfristen gikk ut i august 2021, altså for halvannet år siden. Siden da er den sikkerhetspolitiske situasjonen kraftig forverret, og for første gang siden 1945 er den militære beredskapen i Norge offisielt hevet. Etterretningstrusselen mot Norge er vedvarende høy, og russisk etterretningsvirksomhet utgjør i særlig grad en betydelig trussel mot norske interesser.

Det siste året har Høyre gjentatte ganger bedt regjeringen legge fram disse lovendringene for Stortinget, slik at etterretnings- og sikkerhetstjenestene kan gis verktøyene de trenger for å håndtere også denne siden av den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen. Høyre forventer at regjeringen i løpet av svært kort tid får på plass de nødvendige lovendringene for å håndtere den økende etterretningstrusselen mot Norge og norske interesser.

I 2023 vil Vestens samhold og evne og vilje til å fortsette støtten til Ukraina bli satt på prøve. Norges evne og vilje til å ta krevende og viktige valg for å ivareta vår egen sikkerhet, og for å bidra til NATOs styrke og evne til kollektiv sikkerhet, vil også bli satt på prøve.

Det er avgjørende at vi består disse prøvene.



Sprinter 4x4 tar kommando over veien, hele veien.

Mestre bratte stigninger, turer på løst eller glatt underlag og krevende veiforhold:

Den variable firehjulsdriften sørger automatisk for optimal håndtering og kjøreadferd. Ved fare for over- eller understyring, blir den aktiv på en stabiliserende måte. I fjellområder har særlig tunge kjøretøy nytte av bedre kontroll ved start og stopp. Ettersom bakkeklaring og vadedybde også økes med firehjulsdrift, kan brattere rampe- og skråningsvinkler krysses – en fordel spesielt på uasfalterte veier eller utenfor vei.

Mercedes-Benz
Kvalitet i arbeid

